

I. Wprowadzenie

Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2022, zwanego dalej Programem Powiatowym jest wykonaniem postanowień art. 35 a ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn.zm.), w oparciu o założenia Strategii Unii Europejskiej, Konwencji ONZ przy wykorzystaniu standardowych zasad wyrównywania szans osób niepełnosprawnych. Liczba osób z niepełnosprawnością w Polsce oraz różnorodność problemów jakie tworzą się wokół tego zjawiska sprawia, że grupa ta powinna zajmować szczególne miejsce w społecznej polityce państwa, jak i na szczeblu samorządu.

Zakres kompetencji poszczególnych służb działających na rzecz osób z niepełnosprawnością określa ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz.721 z późn. zm.). W/w ustawa nakłada na samorząd powiatu obowiązek opracowania zgodnych ze strategią rozwoju województwa, powiatowych programów działań na rzecz osób z niepełnosprawnością w zakresie:

- a) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- b) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,
- c) rehabilitacji społecznej.

Powiatowy Program ma ułatwić prowadzenie aktywnej polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnością, wspierać i umacniać ich prawa, eliminować wszelkie przejawy dyskryminacji oraz przyczynić się do stworzenia osobom niepełnosprawnym warunków umożliwiających godne i możliwie pełne uczestnictwo w życiu społecznym, jak i zawodowym. Skuteczną realizację tego celu mają zapewnić planowane, konkretne działania na rzecz aktywizacji zawodowej, integracji społecznej oraz przestrzegania praw osób z niepełnosprawnością.

Program opracowany został w oparciu o informacje uzyskane od poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych oraz pracodawców. Wprowadzenie w życie planowanych działań uzależnione będzie od wielu czynników. Realizacja zadań wymagała będzie zaangażowania nie tylko pracowników administracji samorządowej, ale także różnych organizacji społecznych, fundacji, związków wyznaniowych czy instytucji prywatnych.

Zintegrowanie wszelkich działań, inicjatyw społecznych, usprawnienie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym jest zadaniem na wiele lat, ale dającym szansę na poprawę warunków

ich życia oraz pełniejszą integrację ze środowiskiem osób pełnosprawnych. Ważna będzie także aktywna postawa osób z niepełnosprawnością i ich rodzin.

Na zasięg przedsięwzięć na rzecz osób niepełnosprawnych, podejmowanych w latach 2017-2022, będą miały wpływ zarówno inicjatywy i możliwości finansowe jednostek samorządowych, jak również przepisy prawne dotyczące tej sfery działań.

Powiatowy Program ma charakter otwarty, a stopień ogólności zawartych w programie działań został tak dostosowany, aby umożliwić w przyszłości podejmowanie różnorodnych działań i inicjatyw oraz włączanie na różnych etapach jego realizacji nowych podmiotów, realizatorów oraz uczestników.

W Programie z uwagi na zmieniające się warunki, potrzeby i oczekiwania osób z niepełnosprawnością, dopuszcza się możliwość poszerzenia go o nowe obszary działań.

Celem Programu jest zminimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz umożliwienie zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnością we wszystkich obszarach życia.

Adresatami w/w Programu będą mieszkańcy Siemianowic Śląskich z niepełnosprawnością, ich rodziny oraz całe środowisko lokalne.

2. Aspekty prawne

2.1. Ustawodawstwo europejskie i krajowe

Jednym z najważniejszych dokumentów z punktu widzenia działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz dyskryminacji jest ratyfikowana przez Polskę Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku w dniu 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. 2012.1169.).

Celem Konwencji jest ochrona i zapewnienie pełnego oraz równego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności przez osoby z niepełnosprawnościami na równi ze wszystkimi innymi obywatelami. Polska zobowiązana jest do wprowadzenia w życie zawartych Konwencji standardów postępowania w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami realizacji ich praw.

W dniu 15 listopada 2010 r. Unia Europejska przyjęła dokument, który ma duże znaczenie dla środowiska osób z niepełnosprawnością w zakresie polityki antydyskryminacyjnej, a mianowicie: *„Nowa europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2020: Odnowione zobowiązanie dla budowania Europy bez barier.”*

W „Europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010-2020” określonych zostało 8 podstawowych obszarów działania:

1. dostępność – zapewnienie dostępności towarów, usług, także publicznych oraz urządzeń wspomagających dla osób niepełnosprawnych,
2. uczestnictwo – osiągnięcie pełnego udziału osób niepełnosprawnych poprzez:
 - umożliwienie im korzystania ze wszystkich korzyści płynących z obywatelstwa UE,
 - usunięcie barier administracyjnych oraz tych wynikających z postaw społecznych, w celu osiągnięcia pełnego udziału w życiu społecznym na równych prawach,
 - zapewnienie usług środowiskowych wysokiej jakości, w tym także dostępu do osobistej opieki,
1. równość – wyeliminowanie w UE dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność,
2. zatrudnienie – umożliwienie znacznie większej liczbie osób niepełnosprawnych zarabiania na życie na otwartym rynku pracy,
3. kształcenie i szkolenie – upowszechnienie otwartego dla wszystkich niepełnosprawnych uczniów i studentów kształcenia się i uczenia przez całe życie,
4. ochrona – działanie na rzecz godnych warunków życia osób niepełnosprawnych,
5. zdrowie – zwiększenie równego dostępu osób niepełnosprawnych do świadczeń zdrowotnych i powiązanych z nimi usług,
6. działania zewnętrzne – promowanie praw osób niepełnosprawnych w ramach działań zewnętrznych UE.

W założeniach realizacja Europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010-2020 ma sprzyjać:

- zwiększeniu świadomości społecznej w zakresie niepełnosprawności i wiedzy osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i sposobach ich egzekwowania,
- zagwarantowaniu, że programy UE w obszarach istotnych dla osób niepełnosprawnych uzyskają wsparcie z funduszy strukturalnych, przy czym instrumenty finansowe będą stosowane w dostępny i niedyskryminacyjny sposób,

- usprawnieniu przepływu informacji na temat niepełnosprawności gromadzonej w ramach badań społecznych UE (europejskie badanie warunków życia ludności, moduł ad hoc badania aktywności ekonomicznej ludności, europejskie badanie zdrowia), opracowaniu specjalnego badania dotyczącego przeszkód w integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz przedstawienie zestawu wskaźników służących monitorowaniu ich sytuacji.

Rzecz jasna, jako że istotnym elementem filozofii Unii Europejskiej jest strategia anty wykluczeniowa, wspólnota wypracowuje i wdraża szereg szczegółowych rozwiązań służących realizacji praw osób z niepełnosprawnościami¹ Polskie ustawodawstwo zawiera szeroki wachlarz aktów prawnych dotyczących niepełnosprawnych. Biorąc pod uwagę potrzeby osób z niepełnosprawnością na uwagę zasługuje uchwalenie ustawy z dnia 11 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się². Aktem tym dostrzeżono osoby z dysfunkcją słuchu tworząc możliwość integracji społeczeństwa z tą grupą obywateli. Innym, szczegółowym aktem prawnym istotnym dla funkcjonowania niepełnosprawnych, jest konieczność spełnienia standardu WCAG 2.0. przy tworzeniu i utrzymaniu serwisów internetowych³.

W polskim systemie prawnym należy wymienić akty o fundamentalnym znaczeniu. Należy do nich: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483.) ustanawiająca zasadę: *niedyskryminacji*: „nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny” (art. 32), *szczególnej opieki zdrowotnej dla osób niepełnosprawnych*: „władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku” (art. 68 ust. 3), *pomocy osobom niepełnosprawnym*: „osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczaniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.” (art. 69).

- Karta Praw Osób Niepełnosprawnych uchwalona przez Sejm RP 1 sierpnia 1997 r. (M.P. z 13.08.1997 r., Nr 50, poz. 475). Zgodnie z jej treścią: „§ 1 Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje, że osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

¹ <http://www.niepelnospawni.gov.pl/art.48.dokumenty-unii-europejskiej>

² Dz. U. 2011.209.1243.

³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (j. t. Dz. U.2016.113)

Sejm stwierdza, iż oznacza to w szczególności prawo osób niepełnosprawnych do:

- 1) dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- 2) dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- 3) dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną,
- 4) nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej,
- 5) pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
- 6) pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga - prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych,
- 7) zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym,
- 8) życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym:
 - dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej,
 - swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu,
 - dostępu do informacji,
 - możliwości komunikacji międzyludzkiej,
- 9) posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych,
- 10) pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych, aktów prawa międzynarodowego i wewnętrznego, wzywa Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i władze samorządowe do podjęcia działań ukierunkowanych na urzeczywistnienie tych praw.

§ 3. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wzywa Rząd Rzeczypospolitej Polskiej do składania corocznie, w terminie do dnia 30 czerwca, informacji o podjętych działaniach w celu urzeczywistnienia praw osób niepełnosprawnych.

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), która kompleksowo reguluje kwestie związane z aktywizacją zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnością.

Treść ustawy dotyczy takich obszarów jak:

- orzekanie o niepełnosprawności (w trybie pozarentowym),
- rehabilitacja społeczno - zawodowa i jej formy,

- uprawnienia osób niepełnosprawnych w miejscu pracy,
- obowiązki pracodawców wobec tej grupy pracowników,
- podmioty chronione rynku pracy,
- podmioty zobligowane do działania na rzecz osób niepełnosprawnych (Pełnomocnik Rządu ds. osób niepełnosprawnych, wojewódzkie i powiatowe jednostki samorządu terytorialnego),
- rady do spraw osób niepełnosprawnych działające na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

- Karta Praw Osób z Autyzmem uchwalona przez RP w dniu 12 lipca 2013 r. (M.P. 2013 poz. 682). Zgodnie z nią:

„Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje, że osoby z autyzmem mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji. Sejm stwierdza, iż oznacza to w szczególności prawo osób z autyzmem do:

- 1) możliwie niezależnego i w pełni wartościowego życia, pozwalającego na pełne rozwinięcie własnych możliwości, wykorzystanie szans życiowych i pełnienie ról społecznych;
- 2) adekwatnej, bezstronnej, dokładnej i przeprowadzonej w możliwie najwcześniejszym okresie życia diagnozy i opinii medycznej, pedagogicznej, psychologicznej i logopedycznej;

turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

§ 2. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzając, iż powyższe prawa wynikają z Konstytucji, Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Konwencji Praw Dziecka, Standardowych Zasad

- 3) łatwo dostępnej, bezpłatnej i adekwatnej edukacji, dostosowanej do możliwości i potrzeb ucznia z autyzmem i pozwalającej na pełnienie ról społecznych, w tym szczególnie ról zawodowych;
- 4) pełnego uczestnictwa w procesie podejmowania wszelkich decyzji dotyczących ich przyszłości, także za pośrednictwem reprezentantów; w miarę możliwości ich życzenia powinny być uwzględniane i respektowane;
- 5) warunków mieszkaniowych uwzględniających specyficzne potrzeby i ograniczenia wynikające z ich niepełnosprawności;
- 6) wsparcia technicznego i asystenckiego niezbędnego do zapewnienia możliwie produktywnego życia, gwarantującego szacunek i możliwy poziom niezależności;
- 7) wynagrodzenia wykluczającego dyskryminację oraz wystarczającego do zapewnienia niezbędnego wyżywienia, odzieży, mieszkania, a także gwarantującego zaspokojenie innych koniecznych potrzeb życiowych;
- 8) uczestniczenia, w miarę możliwości bezpośrednio lub za pośrednictwem reprezentantów, w procesach tworzenia dla nich form wsparcia oraz tworzenia i zarządzania placówkami tak, aby były one dostosowane do ich specyficznych potrzeb;
- 9) odpowiedniego poradnictwa i usług dotyczących zdrowia fizycznego, psychicznego oraz

zaspokojenia potrzeb duchowych, w tym również zapewnienia odpowiednich z uwagi na potrzeby i wybory osoby metod terapeutycznych i leczenia farmakologicznego;

10) odpowiedniego kształcenia i przygotowania zawodowego oraz zatrudnienia, wykształcenia i szkolenia zawodowego wykluczającego dyskryminację i stereotypy, uwzględniających indywidualne zdolności, możliwości i prawo wyboru zainteresowanej osoby;

11) wsparcia w korzystaniu ze środków transportu w formie adekwatnej do ich potrzeb i możliwości;

12) wsparcia umożliwiającego uczestniczenie i korzystanie z dóbr kultury, rozrywki, wypoczynku i sportu;

13) wsparcia umożliwiającego równy dostęp do usług publicznych oraz rozwijanie aktywności społecznej;

14) poszanowania intymności życia osobistego oraz do tworzenia pozbawionych przymusu związków z innymi osobami, w tym również związków małżeńskich;

15) bezpośrednich lub za pośrednictwem reprezentantów porad prawnych i usług adwokackich, a także do pełnej opieki prawnej i ochrony ustawowej;

16) egzystencji w warunkach odpowiednich do ich możliwości i potrzeb, w szczególności do egzystencji pozbawionej lęku i poczucia zagrożenia związanego z nieuzasadnionym umieszczeniem w szpitalu psychiatrycznym albo w innych instytucjach ograniczających swobodę i wolność osobistą;

17) ochrony przed nadużyciami, przemocą fizyczną i zaniedbaniem;

18) adekwatnej terapii i ochrony przed nadużywaniem i przedawkowaniem środków farmakologicznych;

19) uzyskiwania bezpośredniego bądź za pośrednictwem reprezentantów dotyczących ich informacji, w szczególności danych pochodzących z dokumentów i rejestrów medycznych, psychologicznych, edukacyjnych i administracyjnych.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzając, iż powyższe prawa wynikają z Konstytucji, Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, Konwencji o prawach dziecka, standardowych zasad wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz innych aktów prawa międzynarodowego i wewnętrznego, apeluje do Rządu Rzeczypospolitej Polskiej i władz jednostek samorządu terytorialnego o podejmowanie działań ukierunkowanych na urzeczywistnienie tych praw.”

- Ponadto osoby niepełnosprawne mają prawo do korzystania z innych uprawnień, które także regulują przepisy. Są to: komunikacja, podróż, karty parkingowe, poczta, radio i telewizja, zwolnienia z podatków cywilno – prawnych, szereg uprawnień związanych z wyborami krajowymi, kultura i sztuka, edukacja i szkolnictwo wyższe, czy wreszcie pomoc udzielana ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

- Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 grudnia 2012 roku w sprawie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych (M. P. z 19.12.2012 r., poz. 991).

- Przepisy w sprawie równego traktowania

[Podstawa prawna: ustawa z dnia 3 grudnia 2010 roku o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. nr 254, poz. 1700)].

2.2. Regionalne dokumenty programowe

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2022 wpisuje się w realizację celów zawartych w „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” i jest związany z następującymi obszarami priorytetowymi:

Obszar priorytetowy A: Nowoczesna gospodarka

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność

Obszar priorytetowy B: Szanse rozwojowe mieszkańców

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie

Obszar priorytetowy C: Przestrzeń

Cel strategiczny: Województwo Śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni

Obszar priorytetowy D: Relacje z otoczeniem

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem otwartym będącym istotnym partnerem rozwoju Europy

Program jest jednym z podstawowych czynników rozwoju w obrębie wyznaczonych celów operacyjnych i kierunków działań zawartych w Strategii „Śląskie 2020+”:

Cel operacyjny A.2 Otwarty i atrakcyjny rynek pracy

- kierunek działań A.2.3. Tworzenie warunków dla wykorzystywania przez gospodarkę regionu potencjału osób o ograniczonej aktywności zawodowej, w tym rozwój elastycznych form zatrudnienia, praca na odległość, usuwanie barier w podejmowaniu pracy

Cel operacyjny A.4 Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały

- kierunek działań A.4.5. Wsparcie i promocja rozwoju podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej
- kierunek działań A.4.6. Rozwój mechanizmów wspierających wzrost zatrudnienia i inicjatyw lokalnych w tym zakresie.

Cel operacyjny B.1 Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa

- kierunek działań B.1.1. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych, w tym podniesienie jakości infrastruktury ochrony zdrowia oraz efektywności systemu zarządzania, rozszerzenie zakresu usług medycznych i podniesienie jakości obsługi pacjentów
- kierunek działań B.1.2. Wykorzystanie nowych technologii w tym ICT w zakresie obsługi pacjenta i diagnostyki zdrowotnej

- kierunek działań B.1.3. Stworzenie systemu profilaktyki zdrowotnej, w tym działania na rzecz ograniczania chorób i uzależnień cywilizacyjnych oraz promocja zdrowego i aktywnego trybu życia, z uwzględnieniem zmian demograficznych
- kierunek działań B.1.4. Tworzenie warunków dla aktywnego i zdrowego stylu życia, w tym rozwój infrastruktury sportowo- rekreacyjnej
- kierunek działań B.1.6. Wsparcie aktywności podmiotów działających w ochronie zdrowia w międzynarodowych sieciach i programach współpracy
- kierunek działań B.1.7. Wspieranie „sieciowania” i optymalizacji dostępu do specjalistycznych placówek ochrony zdrowia i leczenia uzdrowiskowego
- kierunek działań B.1.8. Wsparcie dla podnoszenia kwalifikacji pracowników związanych z ochroną zdrowia i kształcenie nowych kadr.

Cel operacyjny B.2. *Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców*

- kierunek działań B.2.1. Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania odpowiadającej potrzebom rynku pracy oraz kształtującej postawę przedsiębiorcze i kreatywne
- kierunek działań B.2.2. Wprowadzenie działań z zakresu monitoringu i ewaluacji polityki edukacyjnej w województwie i zapotrzebowania na określone kompetencje
- kierunek działań B.2.3. Wzmocnienie kształcenia kluczowych umiejętności i kompetencji uczniów m.in. poprzez organizowanie tematycznych i praktycznych kursów zawodowych we współpracy z pracodawcami
- kierunek działań B.2.5. Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kształcenia ustawicznego umożliwiającej stały rozwój zawodowy i utrzymanie się na rynku pracy
- kierunek działań B.2.6. Wdrażanie rozwiązań zwiększających dostępność do infrastruktury i podnoszących kompetencje społeczeństwa informacyjnego oraz rozwój usług elektronicznych i mobilnych
- kierunek działań B.2.7. Zwiększenie cyfrowych umiejętności/kompetencji administracji samorządowej, w tym umiejętności otwartej komunikacji z obywatelami z wykorzystaniem narzędzi ICT
- kierunek działań B.2.10. Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kultury, sportu i rekreacji oferujących możliwości rozwoju mieszkańców oraz atrakcyjnego spędzania wolnego czasu.

Cel operacyjny B.3. *Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców*

- kierunek działań B.3.1. Podnoszenie dostępu do usług wspierających funkcjonowanie rodziny, w tym wspieranie podmiotów oferujących takie usługi
- kierunek działań B.3.2. Tworzenie i wdrażanie instrumentów wspierających rodziny w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych
- kierunek działań B.3.3. Wdrożenie działań poprawiających warunki startu życiowego i

zawodowego osób młodych

- kierunek działań B.3.4. Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych
- kierunek działań B.3.5. Rewitalizacja społeczna obszarów o niskiej aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz nagromadzonych problemach społecznych
- kierunek działań B.3.6. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów publicznych dla wszystkich, w szczególności dla osób o obniżonej mobilności
- kierunek działań B.3.7. Rozwój publicznych i rynkowych usług wspierających funkcjonowanie osób starszych
- kierunek działań B.3.8. Wdrażanie instrumentów wspierających udział mieszkańców w procesach decyzyjnych na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz rozwój idei governance

Cel operacyjny C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi

- kierunek działań C.2.1. Wspieranie rozwoju usług publicznych w lokalnych ośrodkach rozwoju

▪ Cel operacyjny C.3. Wysoki poziom ład przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni

- kierunek działań C.3.1. Rewitalizacja terenów i obiektów, w tym przemysłowych i zdegradowanych na tereny/obiekty o funkcjach społeczno-gospodarczych oraz zapewnienie ich dostępności
- kierunek działań C.3.2. Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast i centrów dzielnic oraz przestrzeni recepcyjnych
- kierunek działań C.3.3. Tworzenie i rewitalizacja obszarów zieleni urządzonej oraz terenów rekreacyjnych
- kierunek działań C.3.6. Rewitalizacja osiedli mieszkaniowych, w tym starych dzielnic
- kierunek działań C.3.8. Wsparcie działań podnoszących jakość planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym, w tym działań integracyjnych.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2022 stanowi także integralną część ze „Strategią Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020. Aktualizacja 2015”, w której jeden z celów strategicznych wraz z kierunkami działań i działaniami został w całości poświęcony problematyce niepełnosprawności:

1. Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji, w tym w zapewnieniu opieki nad osobami zależnymi.
2. Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu integracji społeczno-zawodowej i dostarczyciela powszechnie dostępnych usług społecznych.
3. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży. Wspieranie

działań ukierunkowanych na efektywną profilaktykę i socjalizację, w tym przez organizowanie różnorodnych form zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

4. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb i praw osób niepełnosprawnych, wspieranie ich aktywizacji zawodowej oraz tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.
5. Wspieranie seniorów w ich podmiotowym i aktywnym uczestnictwie w życiu społecznym, w tym w aktywności zawodowej. Tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania osób starszych w środowisku zamieszkania.
9. Podejmowanie działań na rzecz promocji, profilaktyki i edukacji zdrowotnej.

W dokumencie „Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020. Aktualizacja 2015” jeden z celów strategicznych wraz z kierunkami działań i działaniami został w całości poświęcony problematyce niepełnosprawności:

Cel strategiczny 3

Wzmacnianie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz zawodowym.

Kierunek działań 3.1 - *Kształtowanie postaw prospołecznych sprzyjających kreowaniu środowiska przyjaznego osobom niepełnosprawnym.*

Działania:

- 3.1.1. Realizacja akcji informacyjno-promocyjnych nt. niepełnosprawności na poziomie JST i województwa.
- 3.1.2. Organizacja akcji edukacyjno-informacyjnych w społeczności lokalnej, np. dni godności, sąsiada, święto ulicy, pikniki itp.
- 3.1.3. Organizacja szkoleń antydyskryminacyjnych dla uczniów i studentów.
- 3.1.4. Wspieranie wolontariatu i realizowania praktyk w instytucjach pomocy i integracji społecznej.

Kierunek działań 3.2 - *Poprawa dostępności osób niepełnosprawnych do edukacji.*

Działania:

- 3.2.1. Opracowanie mapy optymalnej sieci placówek specjalnych i integracyjnych.
- 3.2.2. Inicjowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności specjalistycznego sprzętu niezbędnego w edukacji dziecka niepełnosprawnego.
- 3.2.3. Zapewnienie funkcjonowania - w placówkach specjalnych - doradców zawodowych opracowujących indywidualne plany rozwoju zawodowego uczniów niepełnosprawnych.
- 3.2.4. Promowanie idei asystenta edukacyjnego, tworzenie staży dla asystentów edukacyjnych.
- 3.2.5. Wsparcie informacyjne i techniczne pozyskiwania przez JST funduszy na kształcenie nauczycieli szkół ogólnodostępnych w zakresie pracy z uczniem niepełnosprawnym.
- 3.2.6. Organizacja w instytucjach administracji rządowej i samorządowej staży zawodowych i absolwenckich oraz praktyk dla osób z niepełnosprawnością.

Kierunek działań 3.3 - *Poprawa dostępności osób niepełnosprawnych do informacji.*

Działania:

- 3.3.1. Utworzenie wojewódzkiej powszechnie dostępnej bazy danych integrującej informacje z wielu wąskozakresowych baz danych dotyczących osób niepełnosprawnych (praw i ich

realizacji, możliwości wsparcia itp.).

- 3.3.2. Rozpowszechnianie informacji na temat istniejących baz danych dotyczących osób niepełnosprawnych.
- 3.3.3. Systematyczne aktualizowanie istniejących baz danych dotyczących osób niepełnosprawnych.
- 3.3.4. Prowadzenie systematycznych badań nad problemami, potrzebami i oczekiwaniami osób niepełnosprawnych w województwie śląskim oraz udostępnianie wyników w wojewódzkiej bazie danych.

Kierunek działań 3.4 - *Poprawa zatrudnienia i wzmacnianie aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych.*

Działania:

- 3.4.1. Zapewnienie finansowania i organizacja staży zawodowych i absolwenckich oraz praktyk dla osób z niepełnosprawnością, jako formy aktywizacji zawodowej, w tym organizacja miejsc stażowych w samorządach i jednostkach samorządu terytorialnego oraz podmiotach ekonomii społecznej.
- 3.4.2. Podejmowanie działań służących wzrostowi wiedzy pracodawców nt. zasad zatrudniania osób z niepełnosprawnością i rozliczania SODiR.
- 3.4.3. Organizowanie akcji informacyjnych na temat zawodowego potencjału osób niepełnosprawnych.
- 3.4.4. Wspieranie powstawania podmiotów ekonomii społecznej, w tym: spółdzielni socjalnych i Zakładów Aktywności Zawodowej.
- 3.4.5. Intensyfikacja zatrudniania osób niepełnosprawnych w instytucjach publicznych.

Kierunek działań 3.5 - *Integrowanie i inicjowanie działań różnych podmiotów w zakresie wzmacniania wsparcia i uczestnictwa społecznego osób niepełnosprawnych.*

Działania:

- 3.5.1. Tworzenie warunków do lepszej wymiany informacji oraz współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie działań na poziomie gminy, powiatu, województwa.
- 3.5.2. Włączanie osób z niepełnosprawnością oraz osób o ograniczonej sprawności w planowanie i realizację programów rewitalizacji (komponent społeczny i inwestycyjny) w nowej perspektywie finansowej 2014-2020.
- 3.5.3. Stosowanie technik projektowania uniwersalnego i szerokich konsultacji społecznych/audytu społecznego obiektów użyteczności publicznej pod kątem dostępności obiektów dla osób o ograniczonej sprawności – likwidacja barier architektonicznych.
- 3.5.4. Zwiększenie dostępności usługi asystenta osoby niepełnosprawnej dla osób z niepełnosprawnością poprzez:
 - utworzenie standardu pracy asystenta osoby z niepełnosprawnością, w tym opracowanie zasad przygotowania samych osób z niepełnosprawnością do pełnienia roli asystenta osoby niepełnosprawnej;
 - wsparcie samorządów w zakresie pozyskiwania środków na finansowanie usługi asystenta osoby niepełnosprawnej.
- 3.5.5. Tworzenie warunków do maksymalnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, w tym korzystania z instytucji kultury, sportu itp.
- 3.5.6. Opracowanie strategii powoływania placówek w środowiskach cechujących się szczególnie niskim wskaźnikiem miejsc w:

- ośrodkach wczesnej interwencji;
 - ośrodkach rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawczych;
 - środowiskowych domach samopomocy;
 - domach pomocy społecznej.
- 3.5.7. Opracowanie algorytmu tworzenia liczby mieszkań chronionych/ treningowych w poszczególnych dzielnicach miast na prawach powiatu oraz powiatach ziemskich.
- 3.5.8. Poszukiwanie długookresowych źródeł finansowania tworzenia i utrzymania mieszkań chronionych i treningowych, uwzględniających środki budżetowe, środki prywatne, w tym opłaty wnoszone przez osoby korzystające z mieszkań chronionych i treningowych.
- 3.5.9. Propagowanie idei partnerstwa społecznego wśród organów samorządowych.
- 3.5.10. Promocja informacji o organizacjach pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie śląskim.
- 3.5.11. Poprawa dostępności do transportu publicznego osób niepełnosprawnych.

Poz tym, Program Powiatowy wpisuje się w następujące cele strategiczne i kierunki działań zawarte w zaktualizowanej wojewódzkiej strategii polityki społecznej:

Cel strategiczny 1 - Tworzenie warunków do powstawania i właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym. Wzmocnienie polityki prorodzinnej.

Kierunek działań 1.4 - Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu.

Działania:

- 1.4.1. Wspieranie działań dotyczących aktywizacji społecznej i zawodowej rodzin wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 1.4.8. Inicjowanie działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej członków rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem instrumentów ekonomii społecznej.

Cel strategiczny 2 - Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, w tym zawodowym.

Kierunek działań 2.1 - Wspieranie i wzmacnianie potencjału osób starszych oraz aktywnego ich uczestnictwa w życiu społecznym.

Działania:

- 2.1.1. Wspieranie rozwiązań zwiększających motywację seniorów do aktywności fizycznej i wyboru zachowań prozdrowotnych.

Kierunek działań 2.2 - Identyfikacja, łagodzenie, zapobieganie i przeciwdziałanie barierom utrudniającym pełnoprawne życie osób starszych w społeczeństwie.

Działania:

- 2.2.1. Diagnozowanie i monitorowanie ograniczeń psychospołecznych, ekonomicznych i zdrowotnych w funkcjonowaniu osób starszych.
- 2.2.2. Stworzenie systemu informacji przestrzennej poprawiającego dostępność do informacji przydatnych osobom starszym.

Kierunek działań 2.4 - Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb starzejącego

się społeczeństwa.

Działania:

- 2.4.3. Opracowywanie i wspieranie programów wspomagania opiekunów rodzinnych i opiekunów nieformalnych.
- 2.4.4. Poprawa dostępu do technik wspomagających osoby starsze i upowszechnianie teleopieki.
- 2.4.5. Podnoszenie jakości usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych poprzez wspieranie rozwoju profesjonalnej kadry zajmującej się opieką nad seniorami.

Cel strategiczny 4 - Poprawa warunków i jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i społecznie wykluczonych.

Kierunek działań 4.1 - Kompleksowa diagnoza warunków oraz jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i społecznie wykluczonych.

Działania:

- 4.1.1. Prowadzenie badań dotyczących zjawiska wykluczenia społecznego w województwie śląskim.
- 4.1.3. Tworzenie warunków do współpracy pomiędzy gminami, powiatami i samorządem województwa a organizacjami pozarządowymi w zakresie poprawy warunków życia osób wykluczonych społecznie.
- 4.1.4. Monitoring, ewaluacja i ocena działań podejmowanych w ramach badania warunków oraz jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem i społecznie wykluczonych.

Kierunek działań 4.3 - Zmniejszanie poziomu bezrobocia i sfery wykluczenia społecznego poprzez tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i aktywności zawodowej.

Działania:

- 4.3.4. Wdrażanie programów dostosowywania kwalifikacji osób dorosłych do potrzeb regionalnego rynku pracy (w tym także grup zagrożonych wykluczeniem, długotrwale bezrobotnych itd.).
- 4.3.5. Poprawa efektywności aktywizacji zawodowej oraz rozwój usług i instrumentów rynku pracy.
- 4.3.6. Promowanie przedsiębiorczości społecznej poprzez stworzenie systemu wsparcia finansowego podmiotów ekonomii społecznej w regionie obejmującego: finansowe wsparcie bezzwrotne (dotacje) oraz finansowe wsparcie zwrotne (pożyczki/ poręczenia).
- 4.3.7. Podejmowanie współpracy na rzecz osób bezrobotnych, w tym długotrwale, bez prawa do zasiłku i niepełnosprawnych przez Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Urzędy Pracy, organizacje pozarządowe i sektor biznesu.
- 4.3.8. Wzmacnianie aktywności i potencjału Klubów Integracji Społecznej i Centrów Integracji Społecznej.

Kierunek działań 4.8 - Wyrównywanie szans w dostępie do systemu ochrony zdrowia w podregionach oraz zapewnienie jednolitego standardu bezpieczeństwa zdrowotnego w województwie śląskim.

Działania:

- 4.8.1. Realizacja programów profilaktyki niesprawności wynikającej z wieku senioralnego oraz profilaktyki dla szczególnych grup: dzieci i młodzieży (żywienie, wady postawy, zaburzenia refrakcji i akomodacji oka, cukrzyca, alergie, otyłość, stomatologia, szczepienia HPV), dorosłych (choroby cywilizacyjne, zaburzenia psychiczne, gruźlica).

Cel strategiczny 5 - Integracja i rozwój regionalnego systemu kształcenia ustawicznego i doskonalenia zawodowego kadr pomocy i integracji społecznej o charakterze wielosektorowej struktury współpracy, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności rozwoju pracy socjalnej (w tym nowych zawodów i specjalności).

Kierunek działań 5.5 - Wspieranie działań mających na celu upowszechnianie wśród pracowników pomocy i integracji społecznej profesjonalnych umiejętności posługiwania się innowacyjnymi metodami działania w tym w zakresie organizowania społeczności lokalnej.

5.5.3. Promowanie kształcenia w zakresie organizowania społeczności lokalnej, wspierania rodziny oraz w wspierania osób niepełnosprawnych.

Ponadto Program jest zgodny z „**Regionalnym programem rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim do roku 2020**”⁴ w zakresie prowadzonych działań i kategorii beneficjentów. Trzonem ekonomii społecznej są przedsiębiorstwa społeczne, które łączą działalność gospodarczą z celami społecznymi.

Stanowią one przeciwwagę wobec systemu rynkowego, a ich efektem ma być włączenie społeczne oraz zwiększenie niezależności ekonomicznej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, często zależnych od systemu pomocy społecznej, przeciwdziałanie ich stygmatyzacji i izolacji oraz niwelowanie nierówności społeczno-ekonomicznych. Sektor ekonomii społecznej zapewnia powstawanie nowych miejsc pracy, angażuje osoby w trudnej sytuacji, stwarzając realne podstawy dla trwałej ich aktywizacji i usamodzielnienia.

W skład sektora ekonomii społecznej wchodzi m.in.:

- **przedsiębiorstwa społeczne**, w tym **spółdzielnie socjalne**, o których mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych. Jednym z celów przedsiębiorstw społecznych jest integracja społeczna i zawodowa określonych kategorii osób wyrażona poziomem ich zatrudnienia,
- **podmioty reintegracyjne**, realizujące usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym na rzecz osób niepełnosprawnych tj.:
 - **Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej**, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
 - **Zakłady Aktywności Zawodowej i Warsztaty Terapii Zajęciowej**, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
- **organizacje pozarządowe** lub podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- **podmioty sfery gospodarczej**, w tym spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie, tj. **spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych**, działające w oparciu o ustawę z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze, pozostałe spółdzielnie o charakterze konsumenckim

⁴ „Regionalny program rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim do roku 2020” opracowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej na podstawie „Wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie śląskim na lata 2012 – 2020” oraz Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w ramach projektu systemowego „Kształcenie i doradztwo dla kadr pomocy i integracji społecznej województwa śląskiego”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej)
www.es.rops-katowice.pl/regionalny-program/

i wzajemnościowym.

3. Struktura demograficzna oraz skala zjawiska niepełnosprawności w Polsce oraz regionie.

Strukturę demograficzną społeczeństwa polskiego oraz przekrojowy obraz osób z niepełnosprawnością w kraju, w tym województwa śląskiego można określić na podstawie danych pochodzących z ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku przeprowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem w Polsce wynosiła ok. 4,7 mln ludności kraju (dokładnie 4.697,5 tys.). Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ludności wobec 14,3% w 2002 roku. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1 % wobec 53,9% kobiet. Według wstępnych wyników Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 r. przeszło 3,1 mln osób (dokładnie 3 133,2 tys.) posiadało prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności.

W porównaniu z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku ogólna liczba osób niepełnosprawnych obniżyła się o 759,2 tys., tj. o 13,9%, zaś liczba osób niepełnosprawnych prawnie zmniejszyła się o 1 316,9 tys. (tj. o 29,6%). Natomiast liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie zwiększyła się o 557,7 tys. (55,4%).

Według wyników kwartalnego reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego przez GUS od 1992 r., liczba osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej od 2002 r. systematycznie spadała i w 2009 r. wynosiła 3,5 mln osób (dokładnie 3 506 tys.).

Opierając się na danych BAEL przeliczonych w oparciu o nowe bilanse ludności po NSP w 2011 r. liczba osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej w latach 2010-2012 kształtowała się na wyrównanym poziomie – 3,4 mln (dokładnie 3 361 tys. w roku 2012). Oznacza to, że 10,8% ludności w wieku 15 lat i więcej posiadało prawne orzeczenie o niepełnosprawności. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie w wieku produkcyjnym wynosiła średniorocznie 1 953 tys., co stanowiło 8,4% ludności w tym wieku.

W 2012 roku (według BAEL) potencjalny rozkład osób niepełnosprawnych w Polsce wynosił odpowiednio: znaczny stopień (28,3%), umiarkowany stopień (40,9%), lekki stopień (30,8%). Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne. Relatywnie niższy udział procentowy osób z uszkodzeniami narządu wzroku i słuchu, z chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym w zbiorowości osób niepełnosprawnych dotyczy jednak tysięcy osób o obniżonej sprawności w codziennym funkcjonowaniu, a zatem wymagających też szczególnego podejścia w edukacji,

na rynku pracy i w życiu codziennym⁵.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2011 wykazały wstępnie, że liczba osób, które deklarowały ograniczenie zdolności do wykonywania zwykłych czynności podstawowych dla swojego wieku i/lub posiadały ważne orzeczenie kwalifikujące je do zbiorowości osób niepełnosprawnych wynosiła 552,2 tys. i stanowiła 11,9% ludności województwa śląskiego (wobec 560,7 tys. w 2002 r.). Osoby niepełnosprawne stanowiły 11,8% ogółu niepełnosprawnych w kraju; co ósmy mieszkaniec województwa był osobą niepełnosprawną.

Wśród ogółu osób niepełnosprawnych 295,4 tys. (53,5%) to kobiety.

W porównaniu ze spisem 2002 liczba ta zwiększyła się o 6,5 tys. tj. o 2,3%.

Liczba niepełnosprawnych kobiet w miastach wzrosła o 11,9 tys. (o 5,2%). Liczba niepełnosprawnych mężczyzn w 2011 r. ukształtowała się na poziomie 256,8 tys. (46,5% populacji niepełnosprawnych). W relacji do spisu 2002 r. liczba ta zmniejszyła się o 15,1 tys. (tj. o 5,5%). Zarówno w miastach jak i na wsi odnotowano spadek liczby niepełnosprawnych mężczyzn odpowiednio o: 5,0 tys. (2,4%) i 10,0 tys. (16,9%).

Reasumując większą grupę osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie stanowili mężczyźni (57,1% ogółu niepełnosprawnych mężczyzn). Mężczyźni, podobnie jak kobiety, najczęściej deklarowali umiarkowane ograniczenie sprawności (32,2%), następnie poważne ograniczenie (14,8%) oraz całkowite (10,1%).

Należy zaznaczyć, iż pytania zawarte w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 roku, dotyczące osób niepełnosprawnych zadawane były na zasadzie dobrowolności (zgodnie z zapisami ustawy z dnia 4 marca 2010 roku o Narodowym Spisie Ludności i Mieszkań) stąd mogą one być nie do szacowane⁶.

Zatem można przypuszczać, że w zbiorowości osób sprawnych znajdują się osoby niepełnosprawne, które mogą posiadać udokumentowane orzeczenie, jednak nie chciały udzielić odpowiedzi na pytania formularza w części dotyczącej niepełnosprawności.

Szacuje się, że ok. 1,5 miliona respondentów odmówiło udzielenia odpowiedzi na w/w pytanie.

W konsekwencji zaniżony jest odsetek osób niepełnosprawnych w relacji do ogólnej liczby ludności.

Podsumowując scharakteryzowanie zjawiska niepełnosprawności jest bardzo trudne z racji tego, że do tej pory nie powstała żadna baza danych, która szczegółowo określała by skalę tego zjawiska.

Podjęmując próbę scharakteryzowania środowiska osób z niepełnosprawnością

⁵ www.niepelnosprawni.gov.pl

⁶ Urząd Statystyczny w Katowicach „Raport z wyników w województwie śląskim”. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011, str. 38-40.

zamieszkujących Siemianowice Śląskie na podstawie wydanych orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności poniżej przedstawiono dane statystyczne pochodzące z Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Siemianowicach Śląskich.

Tabela. Charakterystyka osób niepełnosprawnych w świetle, danych Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Siemianowicach Śląskich.

ROK	POWYŻEJ 16	PONIŻEJ 16	KOBIETY	MĘŻCZYŻNI
2013	1560	92	856	704
2014	1634	100	847	787
2015	1604	125	883	721

Źródło: Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Siemianowicach Śląskich.

Przedstawiona tabela wskazuje na rosnącą liczbę wydawanych orzeczeń porównując rok 2013 z 2015, natomiast rok 2014 wskazał najwyższy poziom z analizowanych lat.

Jednoznacznie można stwierdzić, że liczba osób z niepełnosprawnością ma tendencje wzrostowe.

Analizując rynek pracy i skalę osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siemianowicach Śląskich to na dzień 31.12.2015 r. liczba osób z niepełnosprawnością wynosiła 233, w tym 118 kobiet.

Natomiast lata 2013-2014 przedstawiały się następująco:

- 227 osób, w tym 102 kobiety,
- 255 osób, w tym 212 kobiet.

Dane pochodzące z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich, gdzie w myśl ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 930) udzielana jest pomoc społeczna, która wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwia im życie w warunkach, które odpowiadają godności człowieka przedstawiają obraz socjalo – bytowy rodzin, w których występuje niepełnosprawność.

Przyznawane w ramach pomocy społecznej świadczenia są skierowane do osób i rodzin, które, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, nie są w stanie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych.

Wspomniana wyżej ustawa o pomocy społecznej zawiera wykaz powodów stanowiących podstawę udzielenia pomocy.

W 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich przyznał pomoc 2.843 rodzinom (gospodarstwom domowym), które łącznie obejmowały 6.565 osób. Powody udzielenia pomocy przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela. Powody przyznania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich w 2015 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Rodziny, którym przyznano pomoc	
	Liczba bezwzględna	% ogólnej liczby rodzin (*)
Ubóstwo	2.152	75,7
Bezrobocie	1.480	52,1
Niepełnosprawność	958	33,7
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem	565	19,9
w tym : rodziny niepełne	196	6,9
rodziny wielodzietne	71	2,5
Długotrwała lub ciężka choroba	305	10,7
Potrzeba ochrony macierzyństwa - ogółem	212	7,5
w tym : wielodzietność	97	3,4
Bezdomność	124	4,4
Alkoholizm	95	3,3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	35	1,2
Sytuacja kryzysowa	15	0,5
Przemoc w rodzinie	11	0,4
Narkomania	8	0,3
Zdarzenie losowe	3	0,1
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0,0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0,0

Sieroctwo	0	0,0
Trudności w integracji osób, które otrzymały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0,0

Zródło: Dane pochodzą ze „Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich w 2015 roku”.

(*) – udziały procentowe nie sumują się do 100 %, ponieważ ubiegające się o pomoc rodziny mogły wskazać więcej, niż jeden powód trudnej sytuacji życiowej.

W 2015 roku podobnie, jak w latach ubiegłych, głównymi przyczynami ubiegania się o pomoc kolejno były: ubóstwo, bezrobocie, **niepełnosprawność**.

Ubóstwo, stanowiące jeden z wymiarów wykluczenia społecznego, dotknęło ponad $\frac{3}{4}$ rodzin. W podejściu ogólnym ubóstwo polega na niezaspokojeniu podstawowych potrzeb rodziny (lub człowieka albo grupy społecznej) na pożądanym poziomie. Jak powszechnie wiadomo występujące w rodzinie zjawisko niepełnosprawności często przyczynia się do bezrobocia, co w konsekwencji przedkłada się na ubóstwo.

Drugim dominującym problemem jest bezrobocie, które dotyczy ponad połowy rodzin, wywierając duży wpływ na ich życie.

Wyraźnie przyczynia się do powstania skutków ekonomicznych (np. obniżenie poziomu życia) oraz następstw innego rodzaju (np. dziedziczenie ubóstwa i bezradności, dysfunkcyjność).

Jak w latach ubiegłych statystycznie co trzecia rodzina korzystająca z pomocy społecznej była dotknięta niepełnosprawnością, która zajmuje trzecie miejsce wśród głównych problemów społeczności lokalnej w Siemianowicach Śląskich.

Jednym z najważniejszych problemów dotyczących osób niepełnosprawnych jest niski poziom ich aktywności zawodowej. Zdecydowanie dominujące źródła utrzymania ludzi należących do tej grupy to: renta z tytułu niezdolności do pracy oraz emerytura.

MOPS wpływa na sytuację socjalno-bytową swoich klientów wykorzystując 2 główne instrumenty – jednym są świadczenia finansowe i rzeczowe, drugi to praca socjalna i usługi wykonywane przez personel MOPS⁷.

Wspominając o skali niepełnosprawności i o pomocy kierowanej do tego środowiska warto wspomnieć, że oprócz szeroko rozumianej pomocy materialnej i niematerialnej wynikającej z ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy oferuje pomoc potrzebującym w formie wolontariatu.

Poniższa tabela zawiera informacje o działaniach w zakresie wolontariatu prowadzonego przez MOPS.

⁷ „Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich w 2015 roku” przyjęte Uchwałą Rady Miasta Siemianowice Śląskich Nr brak numeru w BIP z dnia 19.05.2016 r.

Tabela. Działania wolontariuszy współpracujących z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w 2015 roku.

Rodzaj wsparcia	Liczba wolontariuszy	Liczba przepracowanych godzin
Pomoc osobom starszym	1	160
Pomoc osobom niepełnosprawnym	2	180
Praca na rzecz dzieci-korepetycje	35	960

Źródło: Dane pochodzą z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich.

4. Zadania realizowane z zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością.

Niepełnosprawność jest problemem społecznym wymagającym zarówno działań mających na celu udzielanie pomocy niepełnosprawnym, jak i działań zapobiegających niepełnosprawności w przyszłości. Problem ten może dotyczyć osoby bez względu na miejsce zamieszkania, wykształcenie, wiek czy pochodzenie.

W literaturze funkcjonuje wiele definicji pojęcia „niepełnosprawności”. A. Hulek określa osobę niepełnosprawną jako „osobę, której stan fizyczny lub psychiczny trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza albo uniemożliwia wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z normami społecznymi i prawnymi”⁸.

Najważniejszą rolę w hierarchii definicji odgrywa Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) stanowiąc, iż „niepełnosprawność to wielowymiarowe zjawisko wynikające ze wzajemnych oddziaływań między ludźmi a ich fizycznym i społecznym otoczeniem, efekt barier napotykanym

⁸ A. Hulek, *Świat ludziom niepełnosprawnym*. Wyd. PTW, Warszawa 1992.

w otoczeniu fizycznym i społecznym”⁹.

W Polsce funkcjonujący system orzekania o niepełnosprawności jest zasadniczo dwuinstancyjny. Rozróżniane są dwa rodzaje orzecznictwa, funkcjonujące na podstawie odrębnych aktów prawnych i realizowane przez odrębne instytucje: orzecznictwo dla celów rentowych oraz orzecznictwo dla celów pozarentowych.

Orzecznictwo rentowe prowadzone jest przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i komisje lekarskie ZUS. Orzecznictwo rentowe prowadzą także lekarze rzeczoznawcy i komisje lekarskie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) oraz komisje lekarskie podległe MON i MSWiA. Orzecznik kwalifikuje osobę jako:

- **częściowo niezdolną do pracy** - jest to osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji;
- **całkowicie niezdolną do pracy** - jest to osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy;
- **całkowicie niezdolną do pracy i samodzielnej egzystencji** - jest to osoba, u której stopień naruszenia sprawności organizmu powoduje konieczność stałej lub długotrwałej pomocy i opieki innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Orzekanie o niepełnosprawności przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego dotyczy:

- oceny zdolności do pracy w gospodarstwie rolnym (całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym)
- orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego.

Orzecznictwo pozarentowe jest prowadzone przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Dana osoba może mieć orzeczoną:

- **lekki stopień niepełnosprawności** - zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu ze zdolnością, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne;
- **umiarkowany stopień niepełnosprawności** - zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;
- **znaczny stopień niepełnosprawności** - zalicza się do niego osobę z naruszoną sprawnością

⁹ Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF) oraz jej zastosowanie. Warszawa 8.10.2007 r.

organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Sporządzenie pełnej diagnozy skali zjawiska niepełnosprawności jest niezwykle trudne z uwagi na fakt, iż nie są prowadzone kompletne i jednolite statystyki niepełnosprawności, a w systemie prawnym istnieje kilka instytucji orzekających o niepełnosprawności.

Miasto Siemianowice Śląskie poprzez jednostki organizacyjne i wydziały Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie realizuje zadania ustawowe na rzecz osób z niepełnosprawnością zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.).

Zadania związane z rehabilitacją społeczną realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich, natomiast zawodową Powiatowy Urząd Pracy w Siemianowicach Śląskich. Ponadto Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie poprzez podległe placówki zdrowotne również realizuje pozostałe zadania w ramach szeroko rozumianej rehabilitacji dla osób z niepełnosprawnością.

Rehabilitacja społeczna to zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Do zadań powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej, realizowanych przez MOPS, na które przeznaczane są środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych należą:

- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza - przewodnika.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania

z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Rehabilitacja zawodowa stawia sobie za cel przygotowanie osoby niepełnosprawnej do pracy oraz zapewnienie jej pracy zgodnie z psychofizycznymi możliwościami oraz kwalifikacjami zawodowymi.

Zasadniczą rolę, w tym zakresie odgrywają różne formy wspierające aktywność zawodową, osoby niepełnosprawnej oferowane przez Urząd Pracy, takie jak:

- poradnictwo zawodowe - indywidualne i grupowe, informacja zawodowa, zajęcia w klubach pracy itp.

Ukoronowaniem całego często bardzo uciążliwego procesu rehabilitacji zawodowej, powinno być zatrudnienie osoby niepełnosprawnej.

Praca ma szczególne znaczenie dla osób z niepełnosprawnością.

Z jednej strony zapewnia im środki do życia, a z drugiej daje poczucie materialnej niezależności i społecznej użyteczności.

Praca budzi i podtrzymuje w osobie z niepełnosprawnością poczucie własnej godności, szacunku i wartości osobistej. Poprzez zatrudnienie lub rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej następuje dalsza kontynuacja rehabilitacji zawodowej, uzyskanie dodatkowych środków na utrzymanie, przygotowanie do pracy na otwartym rynku pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Siemianowicach Śląskich realizuje politykę zatrudniania zgodnie z ustawą o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych m.in. poprzez następujące zadania:

1. Przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.
2. Dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych, zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego.
3. Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy.
4. Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych.
5. Finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu.
6. Zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikom niepełnosprawnym w pracy.

7. Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych.
8. Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej.

5. Analiza SWOT w zakresie rehabilitacji osób z niepełnosprawnością.

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. W polityce społecznej najczęściej wykorzystywaną metodą diagnozy jest analiza SWOT, która stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie.

Technika SWOT służy do analizy sytuacji wewnętrznej oraz zewnętrznej organizacji. Stosowana jest przede wszystkim w procesie planowania, głównie planowania strategicznego, do przeprowadzenia diagnozy procesów i struktur przewidywania przyszłych stanów rzeczy, zarówno z punktu widzenia przetrwania, jak i rozwoju.

Podsumowując analiza SWOT służy do uporządkowania zgromadzonych informacji w czterech głównych kategoriach istotnych dla rozwiązywania problemów społecznych. Te kategorie czynników to:

- **MOCNE STRONY** – wewnętrzne uwarunkowania, które stanowią mocne strony powiatu, gminy, miasta, a których podtrzymywanie będzie prowadzić do dalszego rozwoju w przyszłości. Świadomość o mocnych stronach stanowi przewagę konkurencyjną oraz wpływa na potencjał;
- **SŁABE STRONY** - wewnętrzne uwarunkowania, które z kolei nie wnoszą nic nowego do rozwoju powiatu, miasta, natomiast wpływają na spowolnienie postępu rozwoju i opóźniają podejmowanie różnych działań strategicznych.
Ważnym jest, aby przeciwdziałać ich szkodliwemu rozwojowi;
- **SZANSE** – uwarunkowania zewnętrzne, są one zewnętrznymi czynnikami niezależnymi od działalności powiatu. Jednak mają one ogromny wpływ na planowanie rozwoju i kształtowanie polityki społecznej. Umiejętne wykorzystanie zasobów zewnętrznych do planowania strategicznego pozwoli na realizację zamierzonych celów odpowiednich działań w kierunku ich rozwoju.
- **ZAGROŻENIA** – uwarunkowania zewnętrzne, które jak powyższe są czynnikami niezależnymi, ale ich funkcjonowanie wpływa niekorzystnie na rozwój polityki społecznej powiatu, dlatego należy ich unikać.

Do uzyskania większej przejrzystości zasobów i zagrożeń zastosowano w niniejszym Programie Powiatowym tabelaryczne ujęcie analizy SWOT.

Wybór dziedzin poddanych analizie jest powiązany z obszarami, planowania strategicznego zawartymi w przedmiotowym dokumencie.

Mocne strony	Słabe strony
1. Zaplecze instytucjonalne działające na rzecz osób z niepełnosprawnością tj. MOPS, PUP, OiK, WTZ, KIS, DPS, CAZ, Edukacja, Poradnia Psychologiczna – Pedagogiczna, MZON. 2. Duża aktywność jednostek i instytucji w podejmowaniu działań na rzecz osób z niepełnosprawnością. 3. Wysoko wykwalifikowana kadra pracowników samorządowych, instytucji realizujących zadania pomocy społecznej i programów oraz instrumentów rynku pracy na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością. 4. Bezpłatna pomoc i wsparcie specjalistów kierowane do osób z niepełnosprawnością (radca prawny, doradca zawodowy, psycholog, asystent). 5. Aktywne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. 6. Funkcjonowanie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego przy Zespole Szkół Integracyjnych, która prowadzi Stowarzyszenie na Rzecz Wyrównywania Szans Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi LODOŁAMACZ. 7. Funkcjonowanie organu doradczego i opiniodawczego, który reprezentują przedstawiciele organizacji pozarządowych z terenu Siemianowice Śląskich – Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych. 8. Wsparcie działań przez organizacje pozarządowe, które realizuje PPP dla mieszkańców zagrożonych niepełnosprawnością i wymagających wsparcia np. wczesne wspomaganie rozwoju, badania diagnostyczne - Terapia Tomatisa.	1. Brak pełnej diagnozy środowiska osób z niepełnosprawnością. Przyczyną jest niespójnym systemem orzekania, brak pełnych badań oraz systemu statystycznego, który gromadził by całą bazę danych z każdej dziedziny. 2. Brak jakościowej diagnozy w obszarze potrzeb osób niepełnosprawnych i ich rodzin, która umożliwiłaby ustalenie priorytetów dla całego środowiska (z uwzględnieniem potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności oraz barier społecznych, fizycznych, mentalnych i emocjonalnych zarówno osób niepełnosprawnych jak i ich rodzin). 3. Bariery społeczne, w tym kulturowe i mentalnościowe, dotyczące niepełnosprawności, co negatywnie wpływa na integrację społeczną osób z niepełnosprawnością. 4. Niewystarczająca oferta dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zakresie świadczenia usług środowiskowych, tj.: asystent osobisty on, usługi opiekuńcze i specjalistyczne, wolontariat, ośrodki wsparcia dziennego, ŚDS, mieszkania chronione, treningowe). 5. Brak na terenie miasta podmiotów ekonomii społecznej, tj. Zakładów Aktywności Zawodowej, Spółdzielni Socjalne, które kontynuowały by proces rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnością opuszczających Warsztaty Terapii Zajęciowej, Szkoły Przysposobienia Zawodowego. 6. Ograniczona dostępność do usług rehabilitacji leczniczej. Długi czas oczekiwania „zakłóca” prawidłowy proces rehabilitacji osób z niepełnosprawnością lub zagrożonych niepełnosprawnością. 7. Mała świadomość wśród przedsiębiorców w tematyce zatrudniania osób

9. Wolontariat działający przy szkołach gimnazjalnych i średnich, pozwalający na realizację wielu działań integracyjnych dla osób z niepełnosprawnością w mieście. 10. Wsparcia osób w podeszłym wieku w postaci systemu poradnictwa geriatrycznego. 11. Dostrzeganie przez władze lokalne problematyki związanej ze starzeniem się mieszkańców Siemianowic Śląskich i podejmowanie działań o charakterze wyprzedzającym skutki. 12. Współpraca instytucji samorządowych z pozarządowymi w zakresie wsparcia inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością.	z niepełnosprawnością. 8. Brak samodzielności ekonomicznej osób niepełnosprawnych przekładający się na obciążenie systemu pomocy socjalnej i ubezpieczeń społecznych. 9. Słabe więzi sąsiedzkie, które wpływają negatywnie na sytuację osób z niepełnosprawnością zamieszkujących często wśród ludzi, a pozostawionych bez jakiegokolwiek interwencji i pomocy. 10. Niewystarczające upowszechnianie w środowisku pozytywnych wzorców postaw charytatywnych i filantropijnych. 11. Niewystarczająca świadomość osób niepełnosprawnych na temat swoich uprawnień. 12. Zbyt małe zainteresowanie wolontariatem na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich bliskich w domach podopiecznych. 13. Brak ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 14. Bariery transportowe, architektoniczne, urbanistyczne, w komunikowaniu się oraz techniczne utrudniające pełen udział osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym.
Szanse	Zagrożenia
1. Podniesienie świadomości społecznej w zakresie uznania prawa osób z niepełnosprawnością do pełnej integracji ze społeczeństwem oraz możliwości egzekwowania przysługujących im praw; 2. Współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom z niepełnosprawnością; 3. Wzrastająca społeczna akceptacja osób z niepełnosprawnością w środowisku lokalnym; 4. W miarę rozwinięta infrastruktura socjalna; 5. Możliwość uczestniczenia w procesie edukacji osób z niepełnosprawnością na wszystkich szczeblach nauki; 6. Rozwój rozmaitych form środowiskowego wsparcia. 7. Dostęp do finansowania inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością przez organizacje pozarządowe z funduszy Unii Europejskiej, PFRON i innych. 8. Zwiększająca się świadomość osób niepełnosprawnych o tkwiących w nich możliwościach aktywnego działania w wielu	1. Starzejące się społeczeństwo. 2. Rosnąca liczba osób z niepełnosprawnością. 3. Niski poziom wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych osób z niepełnosprawnością - nie dostosowanych do potrzeb rynku pracy; 4. Kreowanie negatywnego wizerunku osób z niepełnosprawnością w mediach. 5. Niemożność realizowania wszystkich zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej z powodu ograniczonych środków PFRON. 6. Niewydolność systemu zabezpieczenia społecznego oraz niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością (renty). 7. Ubożenie społeczeństwa. 8. Słabe zrozumienie specyfiki potrzeb osób niepełnosprawnych w aspekcie edukacji, rehabilitacji społecznej i zawodowej. 9. Zwiększająca się liczba osób samotnych wynikająca z emigracji członków rodziny.

dziedzinach życia społecznego i zawodowego. 9. Wzrastająca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych oraz zauważanie ich problemów on na szczeblu centralnym. 10. Promowanie polityki związanej z deinstytucjonalizacją usług na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin. 11. Dokumenty i kreowanie polityki europejskiej dążące do pełnej integracji, inkluzji oraz poszanowaniu drugiego człowieka np. Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych w kompleksowy sposób mówiąca o niepełnosprawności w zakresie praw, równości i niedyskryminacji.	
---	--

II. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017 - 2022

Przeprowadzona analiza środowiska lokalnego oraz analiza SWOT wskazała na obszary, w których należy skierować działania w celu poprawienia jakości życia w mieście ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb środowiska osób z niepełnosprawnością.

Najważniejszym obszarem, który wciąż należy realizować na rzecz osób niepełnosprawnych jest podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych dla osób niepełnosprawnych oraz urbanistycznych i transportowych. Likwidacja wyżej wymienionych barier powinna być nie tylko w miejscu zamieszkania osób z niepełnosprawnością, ale przede wszystkim w środowisku, placówkach służących rehabilitacji, placówkach oświatowych, urzędach oraz w każdym miejscu dostosowując nasze miejsce zamieszkania do standardów projektowania uniwersalnego.

Bardzo ważnym elementem jest również podejmowanie działań, które prowadzić będą do zwiększenia integracji ze środowiskiem lokalnym, a w efekcie poprawy życiowej samodzielności osób z niepełnosprawnością, jak również ich rodzin. Prowadzenie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest niezbędnym warunkiem wspomagającym zwiększenie aktywności tej części społeczności.

Mając na uwadze proces „starzenia się” społeczeństwa koniecznym jest rozwój takich form pomocy jak: usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, asystenckie, rozwój wolontariatu wspierającego osoby niepełnosprawne i starsze oraz rozwój innych form opieki pozainstytucjonalnej.

Do niekorzystnych zjawisk należy zaliczyć niską aktywność zawodową oraz wysokie bezrobocie wśród osób z niepełnosprawnością, co jest w znacznym stopniu skorelowane i stanowi

wynik niskiego poziomu wykształcenia i posiadanych kwalifikacji, a także występnym barier mentalnych, psychicznych i społecznych.

Powyższe wpływa na sytuację ekonomiczną osób niepełnosprawnych, potencjalne zagrożenie wykluczeniem społecznym i zjawiskiem ubóstwa, a co za tym idzie obciążanie budżetu państwa i samorządów pomocą socjalną na rzecz osób niepełnosprawnych i rodzin.

Ważnym również obszarem, na którym należy koncentrować działania jest rozwój profilaktyki, dostępności oraz jakości świadczonych usług medycznych i rehabilitacyjnych.

W kontekście społecznym istotny jest rozwój oraz wzmacnianie systemu współpracy międzysektorowej na rzecz wspierania środowiska osób niepełnosprawnych.

W ramach wyznaczonych celów operacyjnych zostały określone oraz wyznaczone działania, których realizacja wpłynie na poprawę efektywności systemu wsparcia, aktywizacji i inkluzji społeczno - ekonomicznej osób z niepełnosprawnością.

Celem głównym realizacji *Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2022* jest **zorganizowanie efektywnego systemu wsparcia i zapewnienia optymalnych warunków sprzyjających aktywizacji społeczno – zawodowej osób niepełnosprawnych i ich rodzin.**

Cel ten rozwinięty został o siedem szczegółowych celów, które wskazują na główne obszary działań w obrębie zadań wynikających z pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2022 przedstawia zaplanowane cele i zadania, które pozwolą osobom z niepełnosprawnością na integrację z lokalną społecznością, stworzą warunki do rehabilitacji społecznej, zawodowej, oraz usprawnią edukację tej grupy osób, a także zapewnią poszanowanie i egzekwowanie ich praw.

Program ten ma charakter otwarty, a stopień ogólności zawartych w programie działań tak został opracowany, aby umożliwić w przyszłości podejmowanie różnorodnych inicjatyw oraz włączanie na różnych etapach jego realizacji nowych podmiotów, realizatorów, uczestników.

W programie z uwagi na rozpiętość lat na jaki został napisany, zmieniające się warunki, potrzeby i oczekiwania, dopuszcza się możliwość poszerzenia go o nowe obszary działań.

Jednym z celów programu jest zminimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz umożliwienie zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnością w różnych obszarach życia.

Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością do rehabilitacji zawodowej, społecznej, medycznej ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób chorujących na zaburzenia psychiczne.

Termin realizacji programu Powiatowego: lata 2017-2022

Adresatami programu są osoby z niepełnosprawnością oraz ich rodziny zamieszkujący Miasto Siemianowice Śląskie.

Koordynacją *Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017 - 2022* zajmuje się Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych, który opracował program we współpracy z przedstawicielami następujących instytucji i organizacji pozarządowych:

- Rady Miasta Siemianowice Śląskie,
- Wydziałów Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie,
- Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych,
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich,
- Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Siemianowicach Śląskich ,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Siemianowicach Śląskich,
- Powiatowej Rady Zatrudnienia w Siemianowicach Śląskich,
- Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Siemianowicach Śląskich,
- Samodzielnego Zespołu Lecznictwa Zdrowia Psychicznego w Siemianowicach Śląskich,
- Miejskiej Komendy Policji w Siemianowicach Śląskich,
- stowarzyszeń działających na rzecz osób z niepełnosprawnością z terenu Miasta Siemianowice Śląskie i poza miastem, a także osobami z niepełnosprawnością i ich opiekunami.

Przedstawiony poniżej program działań jest dokumentem, który zakłada kontynuację kierunków lokalnej polityki na rzecz osób z niepełnosprawnością jakie zostały wytyczone w poprzednich „*Powiatowych Programach Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Siemianowice Śląskie*”.

Założenia przyjęte przy opracowywaniu Programu były następujące:

- stworzenie możliwości pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- wyrównywanie szans życiowych osób z niepełnosprawnością,
 - wykorzystanie lokalnego potencjału w procesie integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem,
 - doskonalenie systemu pomocy osobom z niepełnosprawnością,

1. Cele strategiczne oraz sposób realizacji zadań z *Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017 – 2022*.

Cel strategiczny: wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością do rehabilitacji zawodowej, społecznej, medycznej ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób chorujących na zaburzenia zdrowia psychicznego.

2.1. Podnoszenie świadomości społecznej związanej z problematyką osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Prowadzenie działań informacyjnych podnoszących świadomość osób niepełnosprawnych.
 - publikacja na portalu internetowym „Informator dla osób z niepełnosprawnością” informacji na temat niepełnosprawności – <http://www.um.siemianowice.pl/on/>;
 - publikacja na portalu internetowym „Serwis Internetowy Organizacji Pozarządowych” - informacji na temat organizacji pozarządowych działających na terenie miasta Siemianowice Śląskie – <http://siop.siemianowice.pl/>;
 - publikacja na portalu internetowym „Miejska Platforma Edukacyjna” - informacji na temat szkolnictwa specjalnego, integracyjnego i poradnictwa – <http://www.edu.siemianowice.pl/>.
 - organizacja cyklicznych Konferencji na temat zaburzeń psychicznych.
2. Prowadzenie badań i analiz dotyczących środowiska osób z niepełnosprawnością.
 - Analiza danych statystycznych prowadzona przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Siemianowicach Śląskich,
 - Aktualizacja na bieżąco bazy danych organizacji pozarządowych działających w środowisku osób z niepełnosprawnością,
3. Kształtowanie świadomości społecznej na temat osób z niepełnosprawnością.
 - Prowadzenie kampanii społecznych i informacyjnych,
 - Organizacja konferencji, targów oraz seminariów,
 - Kontynuacja imprez cyklicznie organizowanych w mieście,
 - Prowadzenie szkoleń z zakresu niepełnosprawności dla pracowników Urzędu Miasta, miejskich jednostek organizacyjnych, oświaty oraz służb medycznych i mundurowych.

2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością.

Zadania:

1. Zatrudnianie i rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnością:

- Aktywizacja osób z niepełnosprawnością bezrobotnych i poszukujących pracy w ramach subsydiowanych form.
- Edukacja osób z niepełnosprawnością w zakresie poruszania się po rynku pracy.
- Zlecanie szkoleń zawodowych, przekwalifikowanie zawodowe osób niepełnosprawnych.
- Wspieranie osoby z niepełnosprawnością przez asystenta osoby niepełnosprawnej- trenera pracy.
- Aktywna polityka pozyskiwania pracodawców służąca tworzeniu i utrzymywaniu miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością.
- Pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe osób z niepełnosprawnością.

2. Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych:

- Zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu.
- Informowanie pracodawców o specyfice lokalnego rynku pracy, regulujących go aktach prawnych i przewidywanych zmianach w tym zakresie.
- Refundacja dla pracodawców tworzących nowe stanowiska pracy i zatrudniających osoby z niepełnosprawnością.
- Pomoc finansowa dla osób niepełnosprawnych na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni.
- Tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych, przedsiębiorstw społecznych.
- Organizacja Targów Pracy w mieście.
- Spotkania przedstawicieli środowiska osób z niepełnosprawnością z członkami Rady Gospodarczej, przedsiębiorcami.

3. Poradnictwo zawodowe.

- Spotkania z młodzieżą uczęszczającą do Zespołu Szkół Specjalnych w Siemianowicach Śląskich oraz uczestnikami Warsztatów Terapii Zajęciowej „Imperium Słońca”,
- Współpraca ze Zespołem Szkół Specjalnych w Siemianowicach Śląskich.

2.3. Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób z niepełnosprawnością - likwidacja szeroko rozumianych barier (techniczne, architektoniczne, transportowe, urbanistyczne) w dostępie do usług oferowanych w środowisku.

Zadania:

1. Likwidacja barier funkcjonalnych w przestrzeni miejskiej.

- Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.
- Oznakowanie na niebiesko ogólnodostępnych miejsc postojowych dla osób korzystających z uprawnień Karty Parkingowej.
- Przystosowanie ścieżek turystycznych do potrzeb osób z niepełnosprawnością.
- Likwidacja barier architektonicznych w urzędach, placówkach edukacyjnych (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne w tym: z oddziałami integracyjnymi, specjalne, przysposabiającymi do pracy), poradniach pedagogiczno - psychologicznych lub środowiskowych domach samopomocy, domach pomocy społecznej, ośrodkach zdrowia, ośrodkach prowadzących rehabilitację (szpitale, poradnie, organizacje pozarządowe) w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszanie się i komunikowanie.
- Likwidacja barier transportowych – w placówkach służących szeroko rozumianej rehabilitacji osób z niepełnosprawnością, które prowadzone są przez: organizacje pozarządowe, miasto oraz jednostkę prowadzącą warsztaty terapii zajęciowej.

2. Dostosowanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

- Opiniowanie projektów architektonicznych i przestrzennych pod kątem dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnością.
- Monitoring w zakresie stosowania Projektowania Uniwersalnego zwłaszcza w nowo powstających obiektach w mieście oraz opracowanie standardów technicznych (wytycznych) dotyczących rozwiązań dla osób z niepełnosprawnością w przestrzeni publicznej.
- Likwidacja barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych.
- ☐ - Likwidacja barier architektonicznych w miejskich podmiotach leczniczych.
- ☐ - Likwidacja barier architektonicznych w miejskich obiektach sportowych.
- ☐ - Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.

2.4. Rehabilitacja społeczna i zdrowotna osób z niepełnosprawnością.

Zadania:

1. Rozwijanie umiejętności społecznych i poprawa psychofizycznej sprawności osób z niepełnosprawnością.
- ☐ - Dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej.
 - ☐ - Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.

☐ -Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocowe.

☐ - Dofinansowanie do działalności mieszkań chronionych.

☐ - Likwidacja barier w komunikowaniu się.

☐ - Dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych.

☐ - Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego.

-Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego oraz udzielenia indywidualnych konsultacji sprzyja rozwiązywaniu codziennych problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

2. System polityki miasta w zakresie programów profilaktycznych.

☐ - Programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością.

3. System świadczeń socjalnych.

☐ - Świadczenia pielęgnacyjne (uprawnieni: rodzice dzieci z niepełnosprawnością), specjalny zasiłek opiekuńczy (uprawnieni: opiekunowie dorosłych osób z niepełnosprawnością), zasiłek dla opiekunów (uprawnieni: opiekunowie dorosłych osób z niepełnosprawnością, którzy z dniem 1 lipca 2013 r. stracili świadczenie pielęgnacyjne).

- Wydawanie Kart Parkingowych dla indywidualnych osób niepełnosprawnych i placówek.

☐ - Wydawanie legitymacji osobom niepełnosprawnym uprawniających do korzystania z ulg i uprawnień.

2.5. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.

Zadania:

1. Realizacja przedsięwzięć integracyjnych.

☐ - Organizacja imprez integracyjnych, promocja osiągnięć osób z niepełnosprawnością.

- Działania miejskich instytucji kultury w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych.

2. Sport osób z niepełnosprawnością.

☐ - Dofinansowanie imprez sportowo – rekreacyjnych o charakterze integracyjnym.

☐ - Organizacja Spartakiady Osób Niepełnosprawnych Ruchowo.

☐ - Sporządzenie i udostępnienie bazy danych obiektów sportowych znajdujących się na terenie miasta dostępnych dla osób z niepełnosprawnością.

2.6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób

z niepełnosprawnością.

Zadania:

1. Otwarte konkursy ofert.

- ☐ - Wspieranie i powierzanie zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych w zakresie przedsięwzięć integracyjnych.
- ☐ - Współfinansowanie projektów organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych w zakresie sportu, kultury oraz profilaktyki.
- ☐ - Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych zlecane fundacjom oraz organizacjom pozarządowym.
- ☐ Wspieranie działań organizacji pozarządowych w zakresie powstawania i działalności Centrów Informacji dla osób niepełnosprawnych.

2. Wspieranie organizacji pozarządowych w działalności na rzecz osób niepełnosprawnych.

- Zlecenie zadań organizacjom pozarządowym poza konkursem grantowym.
- ☐ - Udzielanie rekomendacji organizacjom pozarządowym współpracującym z Miastem.
- ☐ - Organizowanie i współorganizowanie szkoleń skierowanych do organizacji pozarządowych.

3. Działalność Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych.

- ☐ - Opiniowanie projektów lokalnych aktów prawnych.
- ☐ - Opiniowanie pod kątem dostępności dla osób niepełnosprawnych projektów architektonicznych.
- ☐ - Inicjowanie działań zmierzających do integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

4. Organizacja kampanii społecznych, informacyjnych na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną, z zaburzeniami psychicznymi i osób starszych z niepełnosprawnością.

2.7. Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb.

Zadania:

1. Zlecanie i koordynacja realizacji usług opiekuńczych.

- ☐ - Świadczenie usług opiekuńczych.
- ☐ - Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób

z niepełnosprawnością.

2. Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej osobom z niepełnosprawnością i ich rodzinom.

- ☐ - Udzielanie pomocy pieniężnej i niepieniężnej dla osób z niepełnosprawnością.
- ☐ - Zapewnienie całodobowej opieki osobom z niepełnosprawnością.
- ☐ - Ponoszenie odpłatności Gminy za pobyt w DPS mieszkańców Siemianowic Śląskich w innych placówkach. ☐
- Pomoc w formie poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez prawników i psychologów.

3. Pozyskiwanie partnerów społecznych w celu tworzenia ośrodków wsparcia.

- ☐ - Tworzenie ośrodków wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych zgodnie z oczekiwaniami społeczności lokalnych.
- ☐ - Rozwój infrastruktury środowiskowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- „Ankieta dla osób niepełnosprawnych rejestrujących się w Miejskim systemie powiadamiania ratunkowego” - rozeznanie środowiska lokalnego pod kątem ewentualnej ewakuacji osób niepełnosprawnych.
- Pozyskiwanie i koordynacja pracy wolontariuszy pomagających osobom niepełnosprawnym.
- Prowadzenie szkoleń z zakresu obsługi klientów z niepełnosprawnością skierowane do pracowników samorządowych i jednostek organizacyjnych miasta mających styczność z klientem zewnętrznym.

2.8. Edukacja osób z niepełnosprawnością:

Zadania:

- Tworzenie sprzyjających warunków do nauki dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością z naciskiem na edukację włączającą,
- Szczegółowe oznakowanie obiektów szkolnych pod kątem dostępności dla osób z niepełnosprawnością,
- Działania mające na celu rozpowszechnienie działającej na terenie miasta systemu wczesnej interwencji w ramach rehabilitacji dzieci - wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.
- Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością w dostępie do edukacji oraz zajęć pozaszkolnych.
- Organizacja dni otwartych w szkołach, zwłaszcza tych o profilu integracyjnym oraz specjalnym w celu zmniejszenia i zjawiska wykluczenia i dyskryminacji, a zwłaszcza podniesienia

świadomości środowiska lokalnego.

Edukacja specjalna i integracyjna.

- ☐ - Finansowanie szkół i placówek specjalistycznych oraz klas integracyjnych w szkołach ogólnodostępnych.
- ☐ - Transport uczniów z niepełnosprawnością do placówek edukacyjnych .
- ☐ - Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych w celu rozwiązania bieżących problemów.

3. Zasady wdrażania i monitorowania Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017 – 2022.

3.1. Zasady wdrażania Programu.

Program jest dokumentem perspektywicznym, którego założeniem jest nakreślenie kierunków działań prowadzonych w Siemianowicach Śląskich w obszarze szeroko rozumianej problematyki osób z niepełnosprawnością.

Harmonogram zawarty w Programie jest dokumentem, w którym wskazano poszczególnych realizatorów zadań określając szczegółowo ich zakres działania, środki finansowe przypisane do zadań na poszczególne lata oraz wskazują mierniki rezultatu.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2022 wprowadzony będzie Uchwałą Rady Miasta Siemianowice Śląskich po uprzednich konsultacjach społecznych, o których poinformujemy mieszkańców za pośrednictwem:

- lokalnej prasy,
- Biuletynu Informacji Publicznej <http://bip.msiemianowicesl.finn.pl/>,
- strony internetowej Siemianowickiego Informatora Organizacji Pozarządowych, <http://siop.siemianowice.pl/>
- tablic informacyjnych umieszczonych w budynkach Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie.

Zważając na fakt, że Program jest dokumentem perspektywicznym i w trakcie pięciu lat jego realizacji mogą zmieniać się formy działania, zakładamy możliwość modyfikowania zadań w ramach poszczególnych priorytetów oraz wskazywanie nowych inicjatyw, które będzie podejmować miasto w ramach działań na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnością.

Modyfikacje takie będą mogły być wprowadzane w kolejnych harmonogramach działania na rzecz

osób z niepełnosprawnością, które będą procedowane na dany rok kalendarzowy.

3.2. Monitorowanie Programu.

Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Prezydent Miasta Siemianowice Śląskie, a Koordynatorem Programu odpowiedzialnym za jego monitoring jest Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych.

Monitoring Programu będzie pod stałym i ciągłym procesem obserwacji ilościowych i jakościowych zmian mierników, mającym na celu zapewnienie informacji na temat skuteczności podejmowanych działań.

Głównym narzędziem monitoringu Programu będą coroczne sprawozdania z realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2022 za dany rok kalendarzowy.

W perspektywie długofalowej monitoring umożliwi obserwację dynamiki realizacji celów oraz zmian strukturalnych.

3.3. Rejestr ryzyka:

1. Brak środków finansowych na realizację zaplanowanych działań.
2. Zakończenie – brak kontynuacji programów dofinansowujących zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością.
3. Zmniejszenie środków przypadających na realizację zadań określonych ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U z 2011, Nr 127, poz.721 ze zmianami), wyliczonych zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków państwowego Funduszu rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym.
4. Przekroczenie wymaganych lub zaplanowanych terminów realizacji zadań.
5. Cele nieosiągnięte ze względu na zbyt małe zaangażowanie beneficjentów, wykonawców.
6. Trudności w wyłonieniu realizatora zadania, posiadającego odpowiednie kwalifikacje i spełniającego określone kryteria.

3.4. Zasady finansowania

Źródłem finansowania Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2022 będą środki pochodzące z budżetu Państwowego

Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Miasta Siemianowice Śląskie, Unii Europejskiej, organizacji pozarządowych (własne i pozyskane) na realizację zadań.

HARMONOGRAM REALIZACJI CELÓW GŁÓWNYCH

Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017 - 2022

Cel strategiczny: wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością do rehabilitacji zawodowej, społecznej, medycznej ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób chorujących na zaburzenia zdrowia psychicznego.				
Lp.	Cele szczegółowe	Zadania	Wskaźniki	Jednostki odpowiedzialne za realizację zadania
1.	Podnoszenie świadomości społecznej związanej z problematyką osób niepełnosprawnych.	1. Prowadzenie działań informacyjnych podnoszących świadomość osób niepełnosprawnych.	- liczba stron internetowych na których zamieszczono informacje dotyczące - liczba zorganizowanych cyklicznych Konferencji na temat zaburzeń psychicznych.	MOPS, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, ngo
		2. Prowadzenie badań i analiz dotyczących środowiska osób z niepełnosprawnością.	- analiza danych statystycznych MZON w Siemianowicach Śląskich, - aktualizacja na bieżąco bazy danych organizacji pozarządowych działających w środowisku osób z niepełnosprawnością,	MZON, MOPS, PUP, ngo

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2022

			- liczba przeprowadzonych kampanii społecznych i informacyjnych, - liczba zorganizowanych konferencji, targów oraz seminariów, - liczba przeprowadzonych szkoleń z zakresu niepełnosprawności dla pracowników Urzędu Miasta, miejskich jednostek organizacyjnych, oświaty oraz służb medycznych i mundurowych.	Pełnomocnik ds.on, jednostki miejskie, ngo, pracodawcy
		3. Kształtowanie świadomości społecznej na temat osób z niepełnosprawnością.		
2.	Przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością.	1. Zatrudnianie i rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnością. - propagowanie dofinansowania ze środków PFRON aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnością, w tym: stanowisk pracy, dof. do działalności gospodarczej.	- liczba osób skierowanych do pracy, ilość nowych stanowisk. - liczba szkoleń, ulotek,	PUP, ngo
		2. Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych, wsparcie w utrzymaniu aktywności zawodowej	- liczba osób, które skorzystały ze wsparcia poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej,	PUP, MOPS
		3. Poradnictwo zawodowe, realizacja usług rynku pracy.	- liczba osób korzystających z poszczególnych instrumentów rynku pracy.	PUP
3.	Dostosowanie przestrzeni miej-	1. Likwidacja barier funkcjonalnych w	- liczba zlikwidowanych barier	- Wydział Gospo-

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2022

	skiej do potrzeb osób z niepełnosprawnością - likwidacja szeroko rozumianych barier (techniczne, architektoniczne, transportowe, urbanistyczne) w dostępie do usług oferowanych w środowisku.	przestrzeni miejskiej.		darki Lokalowej, zarządcy nieruchomości, - Wydział Infrastruktury, Rozwoju Miasta	
		2. Dostosowanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób z niepełnosprawnością.	- liczba zrealizowanych projektów		
4.	Rehabilitacja społeczna i zdrowotna osób z niepełnosprawnością.	1. Realizacja dofinansowań w ramach rehabilitacji społecznej: - ☐ Dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej. ☐- Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. ☐-Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocowe. ☐- Dofinansowanie do działalności mieszkań chronionych. ☐- Likwidacja barier w komunikowaniu się. ☐- Dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych. ☐- Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego.	- liczba zrealizowanych wniosków, - liczba osób	MOPS	

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2022

		-Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego oraz udzielania indywidualnych konsultacji sprzyja rozwiązywaniu codziennych problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin.			
		2. Programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością.	- liczba programów, - ilość osób	MOPS, UM, ngo, jednostki miasta	
		3. System świadczeń socjalnych, ulg i uprawnień dla osób z niepełnosprawnością, w tym Karta Parkingowa	- liczba osób/ rodzaj świadczenia - liczba wydanych kart Parkingowych	MZON, MOPS	
5.	Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.	1. Realizacja przedsięwzięć integracyjnych. 2. Sport osób z niepełnosprawnością. ☐ 3. Sporządzenie i udostępnienie bazy danych obiektów sportowych znajdujących się na terenie miasta dostępnych dla osób z niepełnosprawnością.	- liczba imprez integracyjnych, promocyjnych - liczba dofinansowanych imprez sportowo – rekreacyjnych o charakterze integracyjnym.	UM, jednostki miejskie	
6.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na	Wspieranie i powierzanie zadań realizowanych przez organizacje	- liczba projektów, - liczba osób	MOPS, UM	

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2022

	rzecz osób z niepełnosprawnością.	pozarządowe na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych ☐- Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych zlecane fundacjom oraz organizacjom pozarządowym. ☐			
7.	Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb	- zlecanie i koordynacja usług opiekuńczych - świadczenia specjalistyczne - pozyskiwanie partnerów społecznych w celu tworzenia ośrodków wsparcia.	- liczba usług - liczba osób - liczba partnerów	MOPS	
8.	Edukacja osób z niepełnosprawnością	☐-Finansowanie szkół i placówek specjalistycznych oraz klas integracyjnych w szkołach ogólnodostępnych. ☐- Transport uczniów z niepełnosprawnością do placówek edukacyjnych . ☐- Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych w celu rozwiązania bieżących problemów.	- podjęte działania , - ilość osób,		